

ИЗЛИЗА ОТ 1900 ГОДИНА

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ОФИЦИАЛНО ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА – БЪЛГАРСКА ПАТРИАРШИЯ

ГОДИНА СХХ, БРОЙ 24

СОФИЯ, 16-31 ДЕКЕМВРИ 2019 г.

ЦЕНА 0,70 лв.

e-mail: sinizdat@gmail.com

www.facebook.com/Synodalpress/

С нас е Бог, разберете, народи, и се покорявайте: защото с нас е Бог!

In memoriam

Учител по
благочестие

Стр. 3

Богослужбена практика

110 г. Цариградски
типик на български език

Стр. 2, 6

Свята нощ, тиха нощ

† Антоний Блум,
митрополит Сурожки
В търсене на
тишината

Стр. 4-6

Църковен календар

Установяването на
празника Рождество
Христово

Стр. 6

Календар'2020 г.

Стр. 8

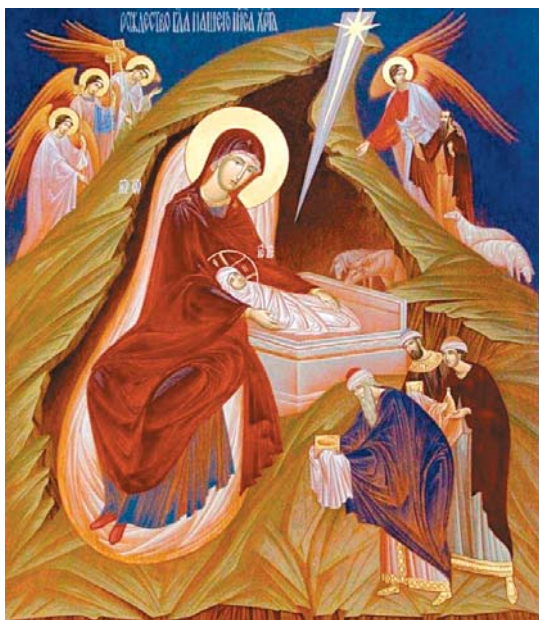
ПАТРИАРШЕСКО И СИНОДАЛНО РОЖДЕСТВЕНСКО ПОСЛАНИЕ

*Христос се ражда – славете Го!
Христос слеза от небесата –
срещнете Го!
Христос е на земята – възнесете се!*

**Влюбени в Господа чеда на
светата ни Църква,**

С неизказана радост и синовно преклонение пред дивния Божий промисъл, в святата нощ на Рождество отново посрещаме Божия Син, Който се ражда за нас от пречистата утроба на Пресветата Дева. Ражда се и близа в нашия свят, приел човешката природа, за да я възстанови и да я върне обратно в нейната първоначална чистота, да обнови нашето иззубено богосиновство и „да възкреси падналия образ“ (тропар на Препразненството на Рождество Христово). Да освети човечеството, света и цялото творение с божественото Си присъствие и да засвидетелства по най-категоричен начин Божията жертвена любов към нас. Любов, достигаща дотам, че Бог „отгаде Своя Единороден Син, та всякой, който вярва в Него, да не погине, а да има живот вечен“ (Йоан. 3:16).

Посрещайки днес Богомладенеца, Който идва, за да ни помири с небесата, ние също ликуваме, заедно с небесното войнство, и казваме: „Слава във висините Богу, и на земята мир, между хората благоволение!“ (Лука. 2:14). Със светлата радост и с удивлението на витееемските пастири ние също прихваме пред нечуваната вест за Неговото раждане (Лука. 2:8-20) и подражавайки на мъдреците от Изтока, ние също Му се покланяме (Мат. 2:1-12), защото днес се изпълнява древното пророчество за спасението на човешкия род. Славим Го и използваме светлото Му име, защото с Неговото Рождество за изстрадалия и потънал в грехове свят на

нашите праотци започва нова епоха – епоха на светлината и на надеждата, епоха на Божието присъствие сред хората, в която ние вече не сме сами, защото „с нас е Бог“ (Ис. 8:10).

В тази епоха живеем и ние днес, и затова от нас Той очаква да бъдем верни Негови изповедници и свидетели в нашия свят, съвременни Негови апостоли и носители на тази божествена светлина, която със Своето възплъщение Той гонесе за всички: на светлината, която божественният евангелист свидетелства, че „... в мрака свети, и мракът я не обзе“ (Йоан. 1:5). А не я обзе и не може да я вземе

затова, защото тази светлина извира не от ръководен източник, а от Самия Извор на живота, Който от Син Божий днес става и Син Човешки, Богочовек. „Бог става човек, за да може човекът да стане бог“ – както казва през четвъртото столетие дивният отец на Църквата свети Атанасий Велики.

Нека в нощта на Рождеството всички ние, които сме Христови, сторим място на раждащия се заради нас и за нашето спасение божествен Младенец, като отворим за Него нашите домове и нашите сърца. Нека не само със слово, но и с дела на милосърдие да покажем принадлежността си към Неговата света Църква, като според силите и възможностите си се погрозим сред нас да няма вече страдащи и нуждаещи се, гладни и жадни, не само за храна или пиене, а и за топла дума, за най-елементарно човешко внимание. Към това ни призовава не само в тази святата нощ, но и във всички дни от живота ни, християнската ни съвест, това очаква от нас раждащият се днес Господ и Спасител наш Иисус Христос.

Отечески приветстваме и поздравяваме с Христовото Рождество всички верни чеда на светата ни Православна църква, в Родината и далеч от нея, като на всички все сърдечно благопожелаваме душевно и телесно здраве, апостолски дух и богоблагословени успехи във всяко богоугодно и доброполезно начинание!

Благодатта и мирът на раждащия се днес Богомладенец, и общението в Светия Дух да бъдат с всички нас!

ЧЕСТИТО РОЖДЕСТВО ХРИСТОВО!

Следват погнусите на Председателя и членовете на Св. Синод

През 2019 г. богословската ни обществена юбилейна отбелязва едно важно в историята на богослужебния устав събитие – 110 години от неговото първо съставяне и издаване на съвременен български език.

Заслуга за появата на т. нар. Цариградски типик на съвременен български език има видният дългогодишен свещенослужител в старозагорския храм „Въведение Богородично“ и народен будител свещеник Иван Нейчев, на когото преимуществено са посветени следващите изречения. Последните 14 години от служението на този бележит родолоубец, просветен деец и общественик изминават под пастирския омофор на митрополит Методий Кусев, който години са всъщност време на най-активна дейност на о. Иван, години на работа Църкви и Отечеству на ползу.

Делото на свещеник Иван Нейчев е достойно оценено както от неговите съвременници, така и от следващите поколения. То е от огромна полза за родната певница и изрядното богослужение в храмовете на Православната ни църква, улеснявайки и просвещавайки уставно поколения свещенослужители и псалти.

Народният будител свещ. Иван Нейчев

Свещ. Иван Нейчев е роден през 1841 г. в с. Ахиево, днес Бъдеще, Старозагорско. Завършил прицърковното килийно училище и свещеническото училище, устроено за нуждите на духовната околия при храм „Въведение Богородично“ в Стара Загора. По сведения на неговия биограф – ставрофорен иконом Теодор Донеv, учител на о. Иван по църковен ред и пение бил свещ. Константин Иванов, известен като поп Кою, за което баша му дал пет крини жито (Донеv, Теодор Пенков. Летописна книга (Кондика) на църквата „Св. Богородица“, Стара Загора. Стара Загора, 1955, с. 148, машинопис).

Жадуваш за повече знание, той пристъпил към самообразование, като междуременно изучил руски и гръцки език и, разбира се, официалния за онова време турски език. Тези езикови умения по-късно му били изключително полезни при просветните му трудове.

Известно време бил учител в родното си село, а на 25 май 1869 г. бил ръкоположен за свещеник, според неговия биограф, от Нишавския митрополит Партений в манастира „Св. Теодор“ край Перущица.

Според друг един бележит български възрожденец – поп Минчо Кънчев, чиято майка е родом от селото на свещ. Иван Нейчев, последният бил ръкоположен в Перущица от неприетия по това време в епархията си Софийски митрополит Доротей (Кънчев, поп Минчо. Видрица. Спомени, записки, кореспонденция. Изд. „Български писател“, София, 1983, с. 227). Тази информация намира потвърждение и от други историографи.

Във „Видрица“ поп Минчо Кънчев определя своя събрат, за чийто ръкоположение той самият съдейства, като достоен за това служение, благопожелавайки му да живей дълги дни и години! И му се радва църквата – да я краси и възпява на Бога (Кънчев, поп Минчо. Видрица..., с. 227).

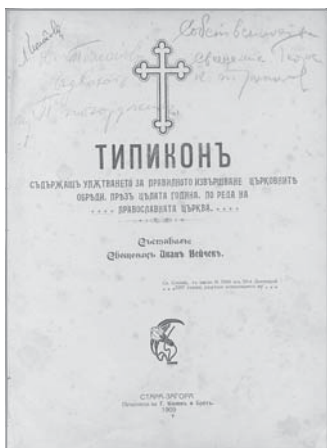
Будителският характер на о. Иван станал причина той да не остане настрана не само от движението за духовно освобождение на народа ни, но и от политическото такова. Известно време бил член на местния революционен комитет, а по-късно и негов председател. За активна комитетска дейност бил осъден и затворен в районния турски затвор, известен с името „Безистения“, в продължение на две години – 1875 и 1876.

Следват години на неуморен народополезен труд. Отчитайки това, духовната власт в лицето на Сливенския митрополит Гервасий удостоила о. Иван с протоiereйска офисия и назначение за архiereйски наместник на Стара Загора. Наред с това близо 30 години – от 1879 до 1907, е и председател на църковното настоя-

БОГОСЛУЖЕБНА ПРАКТИКА

Из историята на богослужебния устав на Българската православна църква

110 години Цариградски типик на български език

телство при т. нар. „Акарджанска църква“ – „Св. Богородица“. Със своето прекрасно пение с приятен мек баритонов тембър, с вирийската си способност да проповядва и с подчертаната си духовна грижовност о. Иван бил „украшение“ на поверената му църковна община, залягайки – по препоръката на св. ап. Павел към Тимотея – да се представи пред Бога *достоен, безукорен работник, който вярно преподава словото на истината* (2 Тим. 2:15).

Заслугите на отца Ивана към родната ни Църква са наистина неоченими – освен трудовете му като общественик, той твори и превежда редица полезни пособия за свещенослужители и миряни, като например превода му на „Омилетика“ от прот. Н. Таворов в две издания, житие на св. Николай Чудотворец, „Изяснение на неделните и празничните евангелия“ от свещ. Александър Свирелин. В предисловието на последното отбелязва, че превежда и издава книгата, понеже вижда, че „*клонът „Свещено писание“ е занемарен и няма пособия за свещениците при проповядването на „Словото Божие“, за учителите при преподаването на „Закон Божий“ в училищата и като религиозно-нравствено четене на всички“* (По: Донеv, Теодор Пенков. Летописна книга..., с. 152).

Делото на живота на свещ. Иван Нейков и неговата своего рода лебедова песен е богослужебното пособие **Типикон**, съставен с последни старчески усилия и издаден през 1909 г.

В тази връзка следва да проследим накратко появата и развитието на богослужебния устав като църковна дисциплина, и с това достойно да оценим и заслугата на о. Иван, определяща го като един от бележитите дейци в осветляването и утвърждаването на богослужебния ред.

Типиконът

Установяването на богослужебния устав е преди всичко продукт от стремежа за внасяне на ред по отношение проявите на богопочитане в християнското вероизповедание. Своего рода призив за схематизиране на тези прояви и установяване на богослужебен ред, задоволяващ повсеместно потребностите от такъв, открива още в апостолско време. В Първото послание на св. ап. Павел до Коринтяни четем: „*Всичко го става с приличие*“ (1 Кор. 14:40). Няколко стиха назад в същото послание е поместена и аргументацията за необходимостта от такъв ред: „*защото Бог не е Бог на безредице, а на мир*“ (1 Кор. 14:33).

Придржане към тази апостолска препоръка несъмнено е имало, но въпреки това в раннохристиянските времена (I-III в.) не съществувал строго определен богослужебен устав (Нестеровский, Епифаний. Литургия или наука о богослужении Православной церкви. Часть первая (общая). Курск, 1895, с. 240). Всяка община следвала свой местно утвърден порядък на песнопенията и свещеностроителствата при общите молитвени събрания, като в някаква степен еднообразие вероятно се наблюдавало само при извършване на евхаристията. От тези времена до нас са запазени единствено оскъдни сведения и податки, от които в общи линии се съди за богослужебната практика на християните от епохата на гоненията.

Първите, които пристъпили към решаване на този триековен проблем, т.е. които предприели съставяне на определен чин при молитвените общения, били водачите на монашески общности – игумени на манастири. С това си начинание те целели, черпейки от своя опит, да дадат насока и последователност в духовната аскеза на своите подопечни, начертвайки им верния път към постигането на монашеските идеали. „*Това установление (устаvт – б. а.)*, пише св. Симеон Солунски (XV в.) в съчинението си „Разговор върху светите свещеностроителства и църковните тайнства“, *е повикано от необходимостта и е*

дело на отеческото благоустроение“ (PG, t. 155) (Писания святых отцов и учителей Церкви, относящиеся к истолкованию православного богослужения. Т. 2. Сочинения блаженного Симеона, Архиепископа Фессалонийского. Глава 268 – „Об Иерусалимском уставе“ – Санктпетербург, 1856, с. 405).

Тук следва да бъдат споменати имената на най-заслужилите св. отци уставотворци. Това са светите Харитон Изповедник, Пахомий Велики, Евтимий Велики и сподвижникът му Теоктист. Венец на уставотворческите усилия през тези времена бил уставът на св. Сава Освещени, съставен от преподобния за нуждите на формираната от него лавра в Палестина.

През 626 г. уставната книга на св. Сава била унищожена при нападението над Палестина от персийския шах Хосров (или Хозрой) II Парвиз (591-628), от династията на Сасанидите. Последствие бил възстановен по памет и допълнен от *Иерусалимския патриарх св. Софроний*, който преди това живял дълго време в лаврата на св. Сава. При възстановяването обаче св. Софроний осъществил рационализиране, като представил устава в две разновидности – устав за употреба в подведомствените му палестински манастири; и друг устав – за мирските църкви, съобразен с живота на миряните.

През VIII в. уставът бил допълнен с творбите на савайските химнографи *св. Иоан Дамаскин и св. Козма Маюмски*, като между другото изложили порядъка на богослуженията с по-голяма подробност. През IX в. Палестинският устав, известен и като *Иерусалимски*, бил допълнен с химнографските произведения на студийските св. отци. Следват допълненията в устава: на *Иврунтския епископ Марк* (IX в.), бивш игумен на лаврата, който го обогатил с цели 100 глави, поясняващи случаите, при които трябва да се съчетаят богослужебно няколко празника; на *Никон Черногорец* (XI в.), който събрал и унифицирал всички съществуващи дотогава писани и устно предавани устава и химнодични практики, представяйки един универсален богослужебен устав, който предал за повсеместна употреба; на *Константинополския патриарх Филотей* (XIV в.), уяснил и определил точния порядък на празничната утрена и вечерня в тези часове, които се отнасят до свещеника и дякона и които все още не били уточнени (виж *Нестеровский*, Епифаний. Литургия или наука о богослужении..., с. 241-243).

Дейността на св. Сава открива нова епоха за църковно-уставното дело. Положено в неговия устав най-пълноценно удовлетворява нуждата от систематично изложен богослужебен и дисциплинарен ред, като със своята умерена строгост намира широк прием сред тогавашното монашество и изобщо сред християнското общество.

Бидейки успешен завършек и венец на уставотворческите усилия на редица богоозарени преподобни отци, този устав едновременно с това се явява и здрава основа, върху която в следващите векове надграждат редица продължители на положеното от св. Сава Освещени. Пояснен и допълнен от тях, той се утвърждава в повсеместна употреба и многовековното му приложението е доказателство за неговата универсалност. Традиция, следвана от древност, е този устав да спазва строго вярност към древните обичаи, но същевременно и да не се отдалечава твърде много от практиката на мирските църкви (Скабалланович, М. Толковий типикон..., с. 225). Тази е причината някои от поместните автокефални православни църкви и в наше време да не употребяват отделен устав за мирските храмове, какъвто ползва Българската и всички гръкоговорящи поместни църкви, а да е в употреба единствено Савайският манастирски устав.

Цариградски и Йерусалимски типик

В Българската православна църква и във всички гръкоговорящи поместни църкви (без Света Гора и останалите манастири) са в употреба два вида устава: Цариградски типик – за селските и градски храмове, и Йерусалимски типик – за манастирска употреба.

† IN MEMORIAM

Учител по благочестие

Опело и погребение на протопсалт
Аргир Малчев

На 7 декември, след продължително боледуване на 86 годишна възраст се пресъстави в Господа иподякон протопсалт Аргир Сотиров Малчев от гр. Пловдив.

Опелото и погребението на новопреставилия се известен църковен първопевец бе извършено от Негово Високопреосвещенство Пловдивски митрополит Николай. То се състоя в гробищния храм „Св. архангел Михаил“ в гр. Пловдив. В мертвено то последование взеха участие и Знеполският епископ Арсений – първи викарый на Пловдивския митрополит, свещеници от епархията и духовници от различни градове.

Десетки опечалени се събраха, за да изпратят своя близък сродник, приятел и учител в последния му земен път. Храмът се изпълни с множество певци, бивши ученици на упокойлия се Аргир Малчев.

Цялото многообразно множество, събрало се да му отдаде своята последна почит в църквата, я превърна в една певница, от която излизаше стройно пение, ръководено от митрополит Николай.

Това, на което години наред обучаваше и учеше младежите упокойлият се църковен певец Аргир Малчев, неговите ученици и последователи прилагат на практика в този момент, но сега, за да отправят своите молитви към Бога за упокоение на неговата душа.

Митрополит Николай отслужи чина на опелото, като през цялото време с голяма прецизност ръководеше изпълнението на всеки детайл от погребалния ритуал и църковните песнопения.

С дълбоко въздействащо слово Пловдивският архиепископ се обърна към опечаленото събрание: „Плачем и ридаем, кога-

то си помислим за смъртта. Още по-страшно е, когато се срещнем лице в лице със страшната тайна на смъртта. Още по-непониосима е скръбта, когато губиш скъп човек. Естествено е като човечи да скърбим. Но като християни да се утешим в този час.

Знаем от думите на Господ Исус Христос, че иде час, когато мъртвите ще станат, при глас на архангел и тръба Божия, при славното и второ пришествие на Господ Исус Христос. Всички ще оживеят. Които са правили добро, ще възкръснат за живот. Които са вършали зло, ще възкръснат за осъждане. В това е нашата утеха в този скръбен час, когато тук на земята трябва да се разделим с нашия скъп покойник, с нашия благ учител. Учител преподавал на мнозина уроците на вярата, надеждата и любовта. Учител не само по певческо изкуство. Учител по благочестие. Трудно ни е да се разделим с него. Но се утешаваме с думите на св. Йоан Златоуст: „Защо да плачем, като съзнаваме, че хиляди ангели чакат да приемат в Царството Небесно душата на този добър човек, на този верен раб Христос“. Познавайки неговия благочестив живот на земята, знаейки думите на Господ Исус Христос: „Добри и верни рабе! В малко си бил верен, над много ще те поставя“ (Мат. 25:23), се утешаваме с надеждата, че Бог ще го постави в Своя чертог. Целия си живот на земята той изживя в обятията на Христовата Църква, живейки с църковния живот във вяра,

в благочестие и чистота. Ние изпрашаме по пътя на вечността един праведен човек. А знаем словото Божие: „Споменът за праведника ще пребъде благословен...“ (Притч. 10:7). Нашият скъп покойник Аргир протопсалт целия си живот посвети на Бога. Изпълни онова единственото, което Исус Христос иска от нас. Защото Той няма нужда от нищо. Бог всичко държи, всичко има. Какво всъщност иска Той от нас? – Едно единствено нещо: „Синко, дай си Мен сърцето...“ (Притч. 23:26).

Сърцето си беше дал на Христа. През целия си живот до последното издихание той пееше на Бога. И като си помисля колко пъти е казал: „Ще пеем на моя Бог, докле съществувам“ (Пс. 103:33)! Четейки 103-тия псалом, е обещавал, че ще пее на Истинския Бог, на Живия Бог, на Бога на живота, докле съществува. И той изпълни то-

зи свой обет. Споменът за този праведен човек ще пребъде векове, защото Бог му бе дал голяма благодат – благодатта на таланта. Таланта на църковното певческо изкуство. И тая благодат той не пропиля, защото имаше изрядна духовна разсъдливост. А разсъдливостта е повече от благодатта. Защото, ако нямаме разсъдливост, казват светите отци, ще пропилем благодатта. Таланта, който Бог му бе дал, той не зарови в земята. Той остава да живее в душите на всички тия и на много други, които дари с таланта да славят Бога, да пеят със сърцата си. Затова споменът за него ще пребъде векове в светата Църква.

Защо да скърбим за него, казва св. Йоан Златоуст, за добрия човек. Нима не съзнаваме, че напълно естествено е човек да умре. Няма по-естествено от това. Това е човешкото естество. И да плачем, и да ридаем, и да се гневим на Божия промисъл, нищо не можем да променим. Както човек не може без да пие вода, без да диша, без да се храни, така не може и без да умре. Въпросът е как ще изживее дните и годините на своя живот.

Той изживя своя живот, като изцяло го посвети на Бога, целия си живот. Той беше чул думите на Господ Исус Христос: „Възлюби Господа, Бога твоего, с всичкото си сърце, и с всичката си душа, и с всичкия си разум“ (Мат. 27:37). С цялото си същество този човек възлюбил Господа и пътя на своя живот достойно извървя. Защо да скърбим!? Да се радваме! Защото го очаква венецът на вечния живот. Защото той си го е приготвил със съкровището, което си събра в своя живот – нищо материално. Това са безценните съкровища на вярата, на надеждата, на любовта, с които си събра голямо богатство на небото. Онова, за което Христос казва, че никой не може да открадне, да погуби или ръжда, или молец да разяде и унищожи (Мат. 20:7).

Днес свършва земният му път. Той е поучителен за нас. Изпрашайки го по другия път, към вечността, нека си спомним как измина земния му път в прослава на Бога.

Нашият скъп покойник, новопреставилият се пред Христа Бога иподякон и протопсалт на светата ни Църква Аргир Сотиров Малчев е роден в гр. Пловдив на 10 септември 1933 г. в семейството на благочестивите си родители Сотир и Калеро, които го възпитават във вярата, но в ранна детска възраст изгубва майка си. Отгледан от баба си, Елена Петрова Хаджимихайлова, заедно със сестра си Анна израснал в Пловдив, където учи в мъжкия френски колеж до зак-

риването му през 1945 г. След което продължава обучението си в музикалното училище като извънреден ученик, със специалност „цигулка“ в класа на Атанас Бъчваров.

Завършва висшето си образование в Агрономическия факултет в родния си град. След отбиване на военната служба в Димитровград е учител по музика – цигулка и преподава в продължение на 3 години. Завършва Висшата централна музикална школа в Атина със специалност „Източно църковно пение“ при професорите протопсалти Спирос Перистерис и Евангелос Зелас. Пее като клиросен певец в параклиса „Св. цар Борис-Михаил“ на подворието на Зографския манастир в Пловдив.

Постриган е за иподякон от Стобийския епископ Варлаам, викарый на Пловдивския митрополит. Пее в Бачковския манастир, в църквите „Успение Богородично“ и „Благовещение на Пресвета Богородица“, а покъсно и в храм „Света Троица“ в Асеновград.

Дългогодишен преподавател е по източно църковно пение в Пловдивската духовна семинария „Свети Кирил и Методий“. За уменията, усърдието и постиженията си е отличен със званието „протопсалт“ от присноблажения Пловдивски митрополит Арсений.

Той е не само отличен певец, но и преводач на специализирани химнографски текстове от гръцки. Приспособи много песнопения към църковнославянските им езикови съответствия, издаде много певчески сборници, състави и последованието на служби, една от които е и службата на светите Баташки мъченици. През 2013 г. по мое предложение Светият Синод го награди с ордена на БПЦ – БП „Св. св. Кирил и Методий“ – I степен, по повод неговата 80-годишнина.

Усърдна беше молитвата на нашия скъп покойник. Молитва, при която той със сладкопение подпомагаше и нашето духовно умиление, и нашето сърдечно издигане и доближаване до Бога. Беше се задълбочил в своя живот в дълбините на източното певческо изкуство. Със силата на своята вяра той съзнаваше колко това благодатно литургическо изкуство ни помага в църковния живот.

Колко е нужно умиление на нашите души и сърца в молитвата, за да се издигне тя до Бога!? Той преподаде своя талант на мнозина, част от които днес са тук и със сърцето си в молитва и сладкопение възкликнаха към Всепогодателя Бога.

Това, учително благий, е онзи дар, с който те даряват твоите възпитаници. Това е, на което си ги научил, което си изискувал от тях – да проявяват труд и усилие, и вяра, и благочестие. Това е, с което днес те даряват. И съм убеден, че не само днес, защото никога няма да бъдеш забравен от всички нас. Ти нямаш нужда от някакъв ръководен дар. Ти имаш нужда от тази любов, която в изобилие дари на всички ни в своя живот, да те дарим днес и векове. Като в душите и сърцата ни, в богоспасемата ни епархия и в светата ни Църква вечен и блажен да бъде молитвеният спомен за твоята вяра и твоите добродетели! Ти пътя извървя, вярата на твоето сърце и душа запази, ти не само я опази, но и я преподаде на мнозина. Сега нека е блажен пътят, по който тръгваш днес, душе, защото ти е пригответо място за почивка, за вечно и блажено упокоение!

Така митрополит Николай припомни за благочестивата личност, добродетелите и талантите на протопсалт Аргир Малчев, като изтъкна неговата искрена и дълбока вяра, и нелицемерната любов, която проявяваше към всеки човек и не на последно място за многобройните трудове и за заслугите му в областта на източното църковно пение.

След като близките се простиха за последен път с Аргир Малчев, свещеници и църковни певци понесоха ковчег с тялото, за да го положат в гробното място. Така упокойният се протопсалт премина последния си земен път до гробното място на Централните пловдивски гробища, придружен от църковното изпълнение на Пловдивската епархия и от свои ученици и приятели.

Бог да прости и упокои при Себе Си иподякон протопсалт Аргир, който цял живот с любов и привързаност заедно с ангелите Го възпяваше.

Вечна и блажена да бъде паметта му!

Весела ИГНАТОВА

В ТЪРСЕНЕ НА ТИШИНАТА

От стр. 5

не получила отговор. Бих могъл да ѝ кажа днес, че майката се е спасила и децата ѝ сега са над петдесетгодишни. Бих могъл да ѝ кажа и днес, че децата ѝ са не узнала, защото била застреляна в онази нощ.

Има и нещо друго в застъпничеството за другите, освен жертвата. Заедно с Кръста и Гетсиманската градина има и Възкресение; едно възкресение, съобразно нашето съчастие в Христовото тайнство, както и в усещането на човешката нищожност.

Вие помнете откъса от св. Павел, в който той споменава: „Вече не аз живея, а Христос живее в мене“ (Гал. 2:20). Често се чудим как точно значат тези думи. Младата майка и децата ѝ обаче знаят едно нещо – че от този момент нататък живеят живот назаем. Техният живот е потънал в смъртта заедно с този на Наталия, а тя продължава да живее чрез техните тела. Те са живи, защото тя е срещнала смъртта. Тя е поела тяхната смърт върху си и им е дарила своя живот. Те живеят живот, принадлежащ на нея.

Христовото застъпничество

Тази човешка история посочва нещо много важно за спасението. Показва ни тежката действителност на застъпничеството за другия. Иначе ние често се застъпваме за някого: молим се на Бога да бъде милостив и мил към онези, които са в нужда. Ала застъпничеството е нещо повече от това. Латинската дума за застъпничество *intercessio* означава „да направим крачка напред“, за да влезем в сърцевината на проблемна ситуация, подобно на застъпване между двама души, готови да се сбият. Подобно е и тълкуването на гръцката дума.

Първата картина, която ни идва наум в случая, е от Иов, глава девета, където този мъж, страдащ така много, казва: „Как ще се оправдае човек пред Бога?“ (Иов. 9:2). Къде ще се намери човек с такъв кураж, че да застане между Бога и бедното Му творение, за да ги раздели или да ги обедини; да ги отпрати от противоречието, което прави всеки един зависим от другия, и да ги обедини в свободата на възстановената хармония?

Този човек е Христос. Христос, Който е Бог, възлюбеното Слово, Който ще гръзне да застане между падналия човек и Бога. Той е равен на Бога и е равен на човешките; едно е с Бога, защото е Бог, и едно с човешките, защото е човек, готов да поеме последиците от Своята божествена любов върху Своята човешка плът.

Това е застъпничество! То означава да се предприеме онова действие, което ще те постави в центъра на дадена ситуация забинаги и за вечни векове, защото Христос, роденият от Дева, е и Онзи, Който умря на Кръста, и Който се въздигна от мъртвите и с Възнесението Си въведе човешката си природа в центъра на тайнството на Светата Троица.

От примера на Наталия виждаме, че Христос наистина е Пътят, начинът на живот, самият живот на християнина, единствената човешка и божествена реалност. Той е пътят на живота; на живот, толкова извъннен и преливащ, че дарява вечност и на този, който го живее, и на околните му чрез цената на Кръста. Това е победата на мъченичеството, победата на слабия над силния, победата на уязвимия; една човешка и божествена любов над привидно непобедимото, над омразата, която сама изчерпва себе си и не се ражда втори път.

Из книгата „*Souage To Pray*“
Превод: Мелина ХРИСТОВА

Върху вас, които живеете в страната на смъртната сянка, светлина ще блесне: защото с нас е Бог!

Понеже Младенец ни се роди – Син ни се даде: защото с нас е Бог!

Властта е на раменете Му: защото с нас е Бог!

И Неговият мир е безкрай: защото с нас е Бог!

И ще Му дадат иле Ангел на великия съвет: защото с нас е Бог!

Чуден, Съветник: защото с нас е Бог!

Бог крепък, властител, началник на мира: защото с нас е Бог!

Из Великото повечерие

ЦЪРКОВЕН КАЛЕНДАР

Установяването на празника Рождество Христово

Истина е, че библейското предание не е запазило точната дата на Христовото рождество. Свещените текстове не дават сигурна информация за времето на раждането на Младенеца.

Представата за Коледа, която днес битова в съзнанието ни, със снега и студа, е с доста по-късен западен произход и не се основава на текстовете. Пещерата вероятно е била временно убежище на Богородица и Йосиф, а не място за предпазване от студ и сняг. По същия начин, яслата била използвана като място, където да се постави божествено кърмаче, т.е. като люлка. Никъде не се споменава за снеговалеж, дъжд, лошо или студено време – климатични условия, които са твърде редки за дадения район. Позоваването на „пастири ... и пазещи през нощта“ (Лука. 2:8) по-скоро сочи към друг времеви сезон.

Опитите за установяване точната дата на Христовото рождество, изчислявайки я въз основа арестуването на Претечата и чредата на Захария в храма, така или иначе не доведоха до категорични заключения. Вещност точната дата на раждането на Христос остава и досега неизвестна.

Това обаче не попречи на Църквата да установи ден за честване на това голямо събитие, тъй като **значение има почитта към събитието, а не точната му дата.**

Най-ранните споменавания за празнуването на Рождество Христово са открити в текстове на св. папа Телесфор (125-136), съгласно някои изследователи (Н. Йоанидис, „Християнски Еортологий“, Атина 2007, с. 132). По-ясна информация се съдържа в текстове от III век, без това да означава, че дотогава Църквата не е почитала събитието, макар враждебните обстоятелства в онази епоха, като например гоненията срещу християните, да са били проблем за отбелязването на всякакъв християнски празник.

Във всеки случай, исторически е сигурно, че на Изток през III в. сл. Хр. Рождество Христово се е празнувало заедно с Христовото кръщение на 6 яну-

ари под общото название Богоявление, като празници на явяването на Бог в света. А така или иначе, името Богоявление подхожда повече на Рождеството Христово, отколкото на Кръщението, защото именно тогава „Бог се яви в плът“ (1 Тим. 3:16).

На Запад Рождество се чествало на 25 декември – деня, в който езичниците се покланяли на природното слънце. Причината за празнуването на Рождество Христово в този ден е очевидна: християните искали да заявят по всякакъв начин, че тварното слънце няма никакви божествени свойства, а е просто творение на истинското Слънце на Правдата. Ясни позовавания на окачествяването на Христос като Слънце на Правдата съществуват и до днес в Рождественската химнология.

Постепенно празнуването на Рождество Христово на 25 декември било установено и на Изток. Това станало през IV век сл. Хр. с помощта на великите отци на Църквата св. Василий Велики и св. Григорий Богослов.

Трябва да се отбележи, че честването на големите празници по повод събития от живота на Христос е напълно съгласно буквата и духа на Священото Писане. В Стария Завет се чествали събития във връзка с чудотворно спасение на Божия народ. В Новия Завет Самият Господ Иисус Христос призова учениците Си да извършват „спомен“, да помнят, да отбелязват, Неговите страдания (Лука. 22: 19-20). По примера на

„възпоменанието“ на Христовите Страсти и Възкресение били въведени и големите Господски празници.

Относно Рождество Христово става ясно от записиделстваното в Новия Завет, че и ангелите Господни също възпоменавали събитието, възхвалявайки Бога и пеици: „Слава във висините Богу, и на земята мир, между човешките благоволение!“ (Лука. 2: 13-14). Това очевидно е повлияло решително за ранното установяване на празника Рождество Христово от древната Църква.

Богословското значение на Рождество Христово

Раждането на Христос, освен историческо събитие, е „великата тайна на благогостието“ (1 Тим. 3:16), велика тайна, която трябва да почитаме.

Каква точно е тази тайна?

Това е фактът, че „Бог се яви в плът“ (1 Тим. 3:16), че Бог стана човек „според откритието на тайната, умълчавана от вечни времена“ (Рим. 14:24). По същество това е тайната на нашето спасение, за което се грижи и действа Самият Син Божий, Който стана човек именно за да спаси целия човешки род от „робуването на врага“. С идването Си в света Божият Син става едно с нас и ни спасява: от една страна, човешката природа става едно с божествената в личността на Христос, а от друга – всеки един от нас става едно с Христос, при-

частявайки се с Тялото и Кръвта Му. Съгласно категоричното учение на Отците на Църквата, „онова, което е съединено с Христос, то е и спасено“ и още: „няма спасение извън Христос“.

Възможно ли е тогава да не се радваме и да не празнуваме Христовото идване на света?

Възможно ли е да пребрегнем великото събитие, на което се основава нашето спасение?

Само тези, които нямат и ни най-малко усещане за възприемане на тайната на спасението, „умълчавана от вечни времена“, могат да възприемат такава една позиция. Ако ангелите на небесата празнуват и пеят химни за нашето спасение, за мира и благословието, дошли на света („и на земята мир, между човешките благоволение“, Лука. 2:14), то какво следва да правим ние?

Ето защо Православната църква празнува Рождество Христово като събитие подобно на това на Възкресението. Ето защо нейната химнология е изблик на радост за спасението, дошло в света. Ето защо пее заедно с Ангелите: „Христос се ражда – славете Го; Христос слеза от небесата – посрещнете Го; Христос е на земята – въздигнете се“.

Свещ. Сотир АТАНАСИУЛЯС
Превод: Анула ХРИСТОВА

Из статията „Рождество Христово – исторически и богословски основания и неговите опорочавания във времето“

Из историята на богослужения устав на Българската православна църква

От стр. 2

Цариградският типик по всяка вероятност е версия на съставения от св. Софроний Йерусалимски през VII век мирски вариант на Саваитския богослужбен устав, предаван устно на Балканите до XIX век. Появата в писмен вид на особено полезния за мирските храмове *Типик на Великата църква* (Цариградския типик), е заслуга на цариградския протопсалт Константин Евтеулис (1777-1862), известен най-вече като Константин Протопсалт. Типикът е издаден в Цариград през 1838 г. За радост на издателя и от голяма полза за българските храмове, този Типик през 1853 г. бил издаден и на църковнославянски език в превод на йеромонах Неодит Рилски (от второто му издание) – ТИПИК ЦЕРКОВНИЙ ПО ЧИНУ ХРИСТОВЫ ВЕЛИКІЯ ЦЪРКВЫ. (...) ВЪ КИОНТАГОПОЛИ.

През 1888 г. Константиновият типик бил преработен, допълнен и наново преиздаден от патриаршеския протопсалт Георги Виолаки. Последвало съвременно и преиздаването му на църковнославянски език от Св. Синод на Българската църква през 1890 г., а през 1907 г. бил преведен на новобългарски от свещ. Иван Нейчев и издаден от него с редица допълнения и пояснения в Стара Загора през 1909 г., за което издаване Св. Синод дал специално благословение с писмо № 5069 от 20 декември 1907 г.

Прелиствайки страниците на изданието от свещ. Иван Нейков Типикон, ще установим прилика с почти всички споменати преди малко уставотворци. Виждаме принос на о. Иван подобно на този, който историята отдава на Никон Черногорец, Идрунтския епископ Марк, патриарх Филотей Цариградски, та дори и на св. Сава Освещени. Следва и фактология, подкрепяща това твърдение.

За съставянето на Типикона той използвал различни издания и варианти на богослужения устав, както и някои помощни пособия, като по този начин създал един универсален устав, съдържащ указания и бележки за всички църковни последования, представен в забележително подробно изложение и всеобхватност, каквато не намираме в по-късните синодални издания на Типика.

Отбелязвайки липсата все още на достатъчно образователна литература, свещ. Иван Нейчев в предговора към Типикона пише: „Една от тези празници съставлява липсата на един пълен църковен устав, който да служи за ръководство на еднообразната служба във всички български църкви“ (Нейчев, свещ. И. Типикон, съдържащ упътването за правилното извършване на църковните обреди, през цялата година, по реда на Православната църква. Стара Загора, 1909, с. 3).

Описвайки недостатъците на изданието през 1890 г. Типикон на църковнославянски език, той продължава: „Ръководител от тая мисъл, при седем-годишното ми служение като певец в църквата „Св. прор. Илия“ в родното ми село Бъдъце (Ахievo) и четиридесет-годишната ми практика като свещенослужител при храм „Въведение пресв. Богородици“ в гр. Стара Загора, в преклонна година си заех и наредих на материята ни език настоящия пълен типикон, като се най-много ползвах от Палестинския, съчинен от преподобнаго отца Савва Освещенаго, на който разхвърления материал сарупирах и наредих; тъй също се ползвах и от синодалния – издаден през 1890 г., който в много случаи, ако не толкова пълен, особено в ежедневното последование, той, обаче, за неделното и празничното правило по-сполучливо упътва свещениците, певците и четците ... тях само написах на български, защото нямаше в тях никаква нужда за обяснения, съкращения, или допълнения“ (пак там).

По-нататък свещ. Иван Нейчев посочва като важни пособия за съставянето на неговата творба: устава на свещ. А. Неаполитански – „Церковний устав в табли-

цах“ от 1895 г.; Стоглавия типикон на Марка монаха, т.е. на Идрунтския епископ Марк, наричан „Глав Маркових“ от IX в.; Цариградския типик на Константин Протопсалт, съставен през 1838 г., чийто превод на църковнославянски език издава Св. Синод на БПЦ в редакция на българския писател Недьо Жеков през 1853 г.; практическото ръководство на С. Булгаков, издадено през 1893 г., изяснявайки чрез него някои треби и тайнства; преработения през 1888 г. от протопсалт Георги Виолаки Цариградски типик на Константин Протопсалт и издаден на църковнославянски език през 1890 г.; от *Архидрейския чиновник* и от редица служеници, както и от някои други *обредословия*, както ги нарича свещ. Иван Нейчев.

Интересна и особено важна прибавка в Типикона са и 35-те таблици за намирането на богослуженията апостолски и евангелски четива, съставени от хюския учен Емануил Глизои през XVI в. (Емануил Глизои изготвя и издава през 1588 г. във Венеция „Божествено и Свещено Евангелие“, съдържащо евангелските богослужбени текстове, наричани още *зачала* или *перикопи*, като в края на това свое издание помества и приложение, известно с името Евангелистарион (Εὐαγγελιστάριον). Това приложение указвало евангелските четения, посредством посочване на местата от Свещ. Писание, от които започват и на които завършват. Към това прибавил и съставените от него 35 таблици, подпомагащи откриването на богослуженията новозаветни текстове. По-късните издания на богослуженията Евангелие неизменно включват в приложение таблиците на Емануил Глизои (срв. Каравидопулос, И. Введение в Новият Завет).

И така, в края на предговора на своето творение свещ. Иван Нейчев пише: „Прочее, така изработен този типик, ще служи за настолна книга за свещенослужителите и певците; затова аскася се с надеждата, че ще намери най-добър прием“ (Нейчев, свещ. И. Типикон..., с. 3). В последните няколко изречения моли за извинение за евентуално допуснатите грешки, а съсем в края на самата книга посочва и причината за тях: *напреднала възраст и слабо зрение* (пак там, с. 392).

По думите на неговия близък познайник и съвременен негов биограф – старк. изк. Теодор Пенков, този почтен старец приел с голяма радост и ликуване излизането на първите две коли от Типика. По този повод от същия излиза статия във вестник „Съветник“ от 16 юли 1909 г. брой 459-460, в която пише: „Един от ревностите за нещо българско, което да бъде за голяма полза и услуга на певци, четци и свещеници, църква, е свещ. Иван Нейчев. Без ничия поддръжка, след дългогодишен неуморим труд, труд, който го лишава от зрение, е горния Типик... след дълго лутане за средство, се нагърбва сам в преклонна възраст... да види труда си издаден, след което спокойно да затвори изморени очи по него... по всички изгледа, че Типикона ще бъде една от редките църковни книги, единствено пособие за всеки четец, свещеник, архиерей, на всички новоназначащи главно пособие, а на църквата – гордост, че се сдобива с пособие на свой матерен език“ (по: Донев, Теодор Пенков. Летописна книга..., с. 151).

В края на статията от автора е написано и следното: „Моите отлични поздравя, благопожелания и насърчения на съставителя, а на събратята препоръчвам Типикона от всички ръководства по тази материя най-много, защото е ръководство най-пълно и вестранно, защото е ръководство, съставено от ръководства разни и на дълга практика и защото е ръководство над ръководствата“.

Според книгата на храм „Св. Богородица“ това било в края на месец юли 1909 г. Желанието на стареца било да види труда си осъществен, т.е. да бъде издаден Типикона в цялостен вид и този му копнеж бил

изпълнен. Подали на о. Иван изданието на Типикона, когато бил вече на смъртен одър. Той с трепет го поел, опипвайки го с ръцете си, и бликнали съзи на радост и скръб. Поставил Типикона на гърдите си, дигнал ръце нагоре, насочвайки и загасналите си вече очи към небето и със слаб глас промълвил: „Нине отпуцаеши раба Твоего, Владико, смиром“.

Не след дълго – на 16 октомври 1909 г., о. Иван Нейчев напуснал този свят. Бил погребан с положено на гърдите му първо издание на Типика на български език, като по думите на неговия биограф това било направено, за да го представи пред Всевишния за заслужена награда. Няколко дена по-късно, 27 октомври, в същия вестник „Съветник“, брой 470, излиза обява за пускането в продажба на Типика.

Историческото дело на свещеник Иван Нейчев

След този кратък преглед на историческото дело на свещ. Иван Нейчев може вече без колебание да се каже, че той наистина съчетава в себе си творчески умения, демонстрирани от посочените в началните изречения велики стародавни уставотворци. Отец Иван съставя своя Типикон, използвайки всички по-важни издания на типичи до негово време, като по този начин твори един универсален типик, подобен на представения в древност от Никон Черногорец. Представя в подробно изложение празничните църковни последования в различните им конфигурации съобразно налагащите се промени през годините.

Това му дело ни напомня на извършеното от Марка монаха през IX век. В Типика на свещ. Иван Нейчев намираме указания, отнасящи се до свещенослужителите, съвместявайки упътванията относно требите и тайнствата, като пък с това откриваме аналогична уставотворческа дейност с тази на патриарх Филотей през XIV век. Известно е, че влага в Типикона си и собствен опит, за което той самият споменава в предговора към него. В това пък начинание може да бъде оприличен на пионерите в уставотворческото поприще – св. Харитон, св. Евтимий и Теоктит и дори на великия св. Сава Освещени.

Прелиствайки първия Типик на български език от 1909 г., всеки, без значение дали е добре познаващ богослужения устав, или е обикновен мирянин, и дори невежа в това отношение, ще остане удивен от онова, което ще открие в него. Свещенослужителите и певците ще намерят изчерпателна информация за всяко едно богослужение от подвижния и неподвижния годишен празничен кръг. Ще открият още и подробни указания за последования, каквито не откриваме в останалите типичи, в това число и днес използвания такъв, като например: въвеждане в офикии, освещаване на храм, пострижение на четец и певец, приемане в православната вяра на юдеи, мохамедани, езичници, на инославните лютерани, реформатори, арменци и католици, както и безчет интересни, полезни и практични бележки и напътствия за различни чинопоследования, представени в забележително обстоен вид. Навярно ще забележат и уклоните към Йерусалимския манастирски устав, което положение следва да оправдаем като обичайно за уставната традиция и на гръкоговорящите поместни църкви от края на XIX и началото на XX век.

Случайно разгърнали Типикона на свещ. Иван Нейчев, обикновените миряни ще намерят полезни напътствия и сведения за парастаса, венчанието, кръщенето, за паленето на свещи, за това кога и как да се пости, за причастието и постеното преди причастието, и дори за измиването на устата след причастието.

По-късно, през 1960 г., в твърде съкратена редакция този Типик е издаден в София от приснопаметния Сливенски митрополит Никодим. В допълнително редактиран и преработен вид (имащ в основата си работката на Георги Виолаки) Типикът на български език бе отново преиздаден през 1980 г.

Д-р Любомир ИГНАТОВ

ПРОДЪЛЖАВА АБОНИРАНЕТО ЗА „Църковен вестник“ – 2020 г.

1 година ..... 30,00 лв.
3 месеца ..... 15,00 лв.
3 месеца ..... 7,50 лв.
ед. цена ..... 0,70 лв.

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА
СВ. СИНОД, София – 1000, ул. „Оборище“ № 4
тел. 02/987-56-11 / в. 245
За абонамент: 02/987-56-11 / в. 131
e-mail: sinizdat@gmail.com

Отговорен редактор на броя:
Анула Христова

Материали се приемат в електронен формат.

Сумите за абонамент да се изпращат по банкова сметка или с пощенски запис на името на *Танка Тончева Христова*, като се изписват точният адрес и пощенският код на абоната!
Банкова сметка на Синодално издателство на БПЦ:
УниКредит Булбанк – София, ул. „Алабин“ № 58
IBAN BG97UNCR96601018147018, BIC код: UNCRBG5F

„Църковен вестник“ съдържа свещени текстове и изображения и не бива да се използва за битови нужди.

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

Януари

П	В	С	Ч	П	С	Н
		†1	2	3	4	5
†6	†7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

Февруари

П	В	С	Ч	П	С	Н
					1	†2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	

Март

П	В	С	Ч	П	С	Н
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	†25	26	27	28	29
30	31					

Април

П	В	С	Ч	П	С	Н
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	†19
†20	†21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

Май

П	В	С	Ч	П	С	Н
					1	2
					3	
4	5	†6	7	8	9	10
†11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	†28	29	30	31

Юни

П	В	С	Ч	П	С	Н
					6	†7
†8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
†29	30					

Юли

П	В	С	Ч	П	С	Н
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
†20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

Август

П	В	С	Ч	П	С	Н
					1	2
3	4	5	†6	7	8	9
10	11	12	13	14	†15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

Септември

П	В	С	Ч	П	С	Н
		1	2	3	4	5
		6				
7	†8	9	10	11	12	13
†14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

Октомври

П	В	С	Ч	П	С	Н
					1	2
					3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
†19	20	21	22	23	24	25
†26	27	28	29	30	31	

Ноември

П	В	С	Ч	П	С	Н
						1
2	3	4	5	6	7	†8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	†21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

Декември

П	В	С	Ч	П	С	Н
					5	†6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	†25	†26	†27
28	29	30	31			

2020

Църковни празници

Януари
1 Св. Василий Велики (Василовден)
6 Богоявление (Йордановден)
7 Св. Иоан Кръстител (Ивановден)

Февруари
2 Сретение Господне

Март
25 Благовещение

Април
19,20,21 Възкресение Христово

Май
6 Св. вмчк Георги (Гергьовден)
11 Св. равноап. Кирил и Методий
28 Възнесение Господне (Спасовден)

Юни
7 Петдесетница
8 Св. Дух
29 Св. апостоли Петър и Павел (Петровден)

Юли
20 Св. прор. Илия (Илинден)

Август
6 Преображение Господне
15 Успение на Пресвета Богородица

Септември
8 Рождество на Пресвета Богородица
14 Въздвижение на Св. Кръст (Кръстовден)

Октомври
19 Преп. Иоан Рилски Чудотворец
26 Св. вмчк Димитрий (Димитровден)

Ноември
8 Събор на св. архангел Михаил (Архангеловден)
21 Въведение Богородично

Декември
6 Св. Николай Мирликийски (Никулден)
25 Рождество Христово
26 Събор на Пресвета Богородица
27 Св. първомъченик и архидякон Стефан (Стефановден)

Официални празници

Януари
1 Нова година

Март
3 Ден на Освобождението на България – Национален празник

Април
17, 18 Велики петък и Велика събота
19, 20 Възкресение Христово

Май
1 Ден на труда
6 Ден на храбростта и Българската армия

24 Ден на българската просвета и култура и на славянската писменост

Септември
6 Ден на Съединението на България
22 Ден на Независимостта на България

Ноември
1 Ден на народните будители

Декември
24 Бъдни вечер
25, 26 Рождество Христово (Коледа)